

Cinsiyete Bagli Ozellik Nedir?

Calisma Kagidi

Cinsiyete bagli bir ozellik, X veya Y kromozomu uzerindeki bir gen tarafından kontrol edilir; bu yuzden kalitim oruntusu erkek (XY) ve disilerde (XX) farklidir - cogu cinsiyete bagli hastalik X'e bagli cekiniktir ve erkeklerde daha sik gorulur.

Sorular

1. Bir baba renk kuru (X^cY), anne ise normal goruslu ve tasiyici degil (X^CX^C). Kizlarinin yuzde kac tasiyici olur?
A) %0
B) %50
C) %100
D) %25
2. X'e bagli cekinik bir ozelligin tek bir alel kopyasiyla bile erkegi etkilemesini saglayan kromozom kombinasyonu hangisidir?
A) XX
B) XY
C) XXY
D) YY
3. Tasiyici bir anne (X^CX^c) ile etkilenmemis bir baba (X^cY) bir ogul sahibi oluyor. Oglun etkilenmiş olma olasılığı nedir?
A) %0
B) %25
C) %50
D) %100
4. Hangi kalitim oruntusu sadece babadan ogula gecer?
A) X'e bagli baskin
B) X'e bagli cekinik
C) Y'ye bagli
D) Otozomal cekinik
5. Renk kuru bir baba (X^cY) ile homozigot normal goruse sahip bir anne (X^CX^C) cocuk sahibi oluyor. Kizlarinin ve ogullarinin olasi genotipleri nelerdir?
6. Tasiyici bir anne (X^CX^c) ile normal goruse sahip bir baba (X^cY) bir ogul sahibi oluyor. Oglunun renk kuru olma olasılığı nedir?
7. Bir toplumda hemofili (X'e bagli cekinik) her 10.000 erkekten 1'ini etkiliyor. Kadınlardaki tasiyici sikligini (Hardy-Weinberg tarzi q) tahmin edin.
8. Tanimla: Cinsiyete bagli ozellik nedir?
9. Tanimla: X'e bagli cekinik hastaliklar neden erkeklerde daha yaygindir?
10. Tanimla: Bir disi X'e bagli bir ozelligin tasiyicisi olabilir mi?

Cevap Anahtari

1. C) %100 - Her kız babanın tek X'ini (X^c) ve annenin X^C 'sini alır, bu yüzden tüm kızlar taşıyıcı (X^CX^c) olur.
2. B) XY - Erkekler XY'dir, yani tek bir X kromozomları vardır - özelliğin ortaya çıkması için tek bir çekinik alel yeterlidir.
3. C) %50 - Oğul babadan her zaman Y, anneden ise %50 ihtimalle X^C ya da X^c alır, bu yüzden etkilenme olasılığı %50'dir.
4. C) Y'ye bağlı - Y'ye bağlı özellikler yalnızca erkek soyunda ilerler çünkü sadece oğullar babanın Y kromozomunu kalıtır.
5. Baba X^c ya da Y verir. Anne sadece X^C verir. Kızlar: X^CX^c (hepsi taşıyıcı, normal görür) Oğullar: X^CY (hepsi normal görür)
6. Annenin yumurtaları: $1/2 X^C$, $1/2 X^c$ Babanın spermeleri: $1/2 X^C$ (kız), $1/2 Y$ (oğul) Oğullar babadan Y, anneden X^C ya da X^c alır $P(\text{renk koru oğul}) = 1/2$ (%50)
7. Erkek sıklığı = q (X'e bağlı, tek alel) = $1/10.000 = 0,0001$ Taşıyıcı dişiler $2pq$ $20,0001 = 0,0002$ (yaklaşık her 5.000 kadından 1'i)
8. Bir cinsiyet kromozomu (X veya Y) üzerindeki gen tarafından kontrol edilen, erkek ve dişilerde farklı kalıtılan özelliktir.
9. Erkeklerde tek X kromozomu olduğu için tek bir çekinik alel özelliği ortaya çıkarmaya yeter - maskeleyecek ikinci bir X yoktur.
10. Evet - heterozigot bir dişi (X^CX^c) çekinik aleli taşıyabilir ama genellikle belirtileri göstermez çünkü diğer X'i normaldir.

Bounlu

Tüm kartlar, adım adım çözümler ve AI hoca desteği Notek uygulamasında.
Sınav tarihlerini Promy otomatik hatırlatıcıya çevirir.